

Let izhaja od oktobra 1947
kot tednik — Od 1. januar-
ja 1958 kot poltednik — Od
1. januarja 1960 trikrat te-
densko, in sicer ob pone-
deljkih, sredi in sobotah

GLAS

KRANJI — SREDA, DNE 29. MAJA 1963
LETO XVI. — ST. 62 — CENA 10 DINARJEV

Ustanovitelji: občinski odbori SZDL Jesenice
Kranj, Radovljica, Skofja Loka in Trzin —
Izdaja: časopisno podjetje »Gorenjski tisk« —
Urejuje: uredniški odbor — Glavni ured. Slavko
Beznik — Odgovorni urednik Gregor Kocijan

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA ZA GORENJSKO

Stvarnejše možnosti finansiranja

Sedanja predvidevanja kažejo, da bo letos investicijska dejavnost v družbenem sektorju gospodarstva za 14 odstotkov večja kakor lani. Mimogrede naj omenimo, da bo struktura investicijskih naložb letos ugodnejša za industrijo, in to zlasti zaradi investicijskih vlaganj v rekonstrukcijo jesiške železarne. Investicijska vlaganja zahtevajo določeno investicijsko politiko, ki jo sleherni leto prilagajamo trenutnim in perspektivnim družbeno-ekonomskim zahtevam. Če naj s takšno politiko v prvi vrsti določimo namen in področja investiranja, pa se nadalje bolj postavlja tudi zahteva po najbolj smotnem načinu zbiranja potrebnih sredstev. Težje financiranja investicij mora seveda biti na lastnih sredstvih gospodarskih organizacij, njihove pozitivne težnje v tem smislu pa morajo podpirati tudi pristojni ljudski odbori na ta način, da zagotovijo v okviru svojih družbenih investicijskih skladov potrebna sredstva povsod tam, kjer se podjeteja udeležujejo raznih natečajev.

Upoštevajoč mehanizem oblikovanja sredstev prek skladov, ki nudi bolj objektivne možnosti za kontinuirano financiranje družbeno-ekonomskih dejavnosti, je treba s tem v zvezi izdelati dolgoročne načrte za zbiranje in koriščenje sredstev teh skladov. Skladno s tem je treba izkoristiti vse možnosti ekonomskih oblik zbiranja, ki bodo delovne organizacije spodbujale k taki delitvi čiste dohodka, da bi se zagotovili večji obsegi dolgoročnejših vplačil v namenske sklade.

Takšna orientacija pa tudi naravnost, naj ljudski odbori postopoma ukinejo ali ustrezno združijo tiste skromne namenske sklade, ki so se v času svoje obstojnosti izkazali kot prešibki in nezmožni investicijskih naložb. V okviru ustreznega sistema in mehanizma delitve sredstev pa je treba izboljšati močnejše namenske sklade. V tem smislu s bil na Gorenjskem že storjen korak naprej, saj so na primer v kranjski občini že formirali ustrezen sklad za razvoj in pospeševanje terciarnih dejavnosti oziroma središč. Na splošno obstaja težnja in potreba, da bi na območjih, kjer je treba reševati skupno problematiko vseh terciarnih dejavnosti, ustanovili skupni namenski sklad. Ob takšnem formiranju oziroma zbiranju sredstev pa je treba čimbolj izločiti te obstoječe lokalistične težnje in zaprtosti posameznih komun ter hkrati upoštevati načela ekonomičnega poslovanja teh dejavnosti na območju določenih središč.

Z razvijanjem gospodarskega in komunalnega sistema se torej spreminja tudi značaj tako občinskih kot okrajnega sklada. Sprememba pri udeležbi na razpoložljivih sredstvih prilitva med občinskimi in okrajnimi družbenimi investicijskimi skladi krepi sredstva občinskih skladov.

Za konec povzemimo še nekaj značilnih podatkov iz potrjenega zaključnega računa družbenega investicijskega sklada okrajja Kranj za preteklo leto. Skupna razpoložljiva sredstva sklada so znašala v letu 1962 929 milijonov dinarjev. Iz tega sklada so bila dodeljena posojila na osnovna sredstva MLIP Češnjica, KG Kranj, KZ Poljče, Transturiška Skofja Loka in posojila za potrebne trgovine, gostinstva in komunalne dejavnosti. Dolgoročna posojila za stalna obratna sredstva pa so bila dodeljena samo industriji. — I. P.

O turističnem propagandnem materialu

Prospekte preštujemo na prste

- Prospekti Gorenjske in nekaj manjših prospektov turističnih krajev, ki jih bo založila GORENJSKA TURISTIČNA ZVEZA, veljajo več kot 12 milijonov dinarjev, to je dobris del sredstev zveze, pa vendar bodo zapolnili le majhen delček vrzeli pri zares pomembni kljivi propagandi naših krajev.

Sredstva, ki dotekajo v te namene, bi kvečjemu lahko služila za dopolnjevanje številnega propagandnega materiala. Nihakor pa z njimi, če bodo še v prihodnje ostajala v teh mejah, ne bo mogoče narediti blistvenega preobrta, ki pa je že več kot potreben. Še zelo daleč smo namreč od tega, da bi naš propagandni material preplaval dežele, od kod si želimo gostov, saj je potrebno s prospekti naravnost skopariti.

Zadnji prospekt Gorenjske je bil izdan 1959. leta v 100 tisoč izvodih. Pri pripravih na letošnji turistično sezono so poslali zadnji izvod. Novi prospekt bo izšel v Jeseni in ga bodo tako že lahko uporabljali pri pripravah za prihodnjo sezono. Tudi ta prospekt bo izšel v 100 tisoč izvodih, bo večjega formata, v njem bo več barvnih reprodukcij gorenjskih motivov Maksima Gasparija in barvnih fotografij večjih turističnih krajev z zemljevidom in krajšim opisom.

Tudi zadnji prospekt Kranja je izšel 1959. leta in že zdavnaj pošel. Za tem sta dobila svoj prospekt le še Jezersko in Preddvor in obračun turistične propagande v kranjski občini je zaključen. — TD Kranj je moralo vsa svoja sredstva uporabiti za ureditve svoje pisarne, občinski ljudski odbor pa tudi ne nameni za to prav ničesar. GTZ ima zadnja leta zelo omejena sredstva in je

bilo za to v skladu s priporočili bivšega okrajja sklenjeno, da usmerja svoja sredstva predvsem v propagando krajev s prenočnimi in zmožljivimi in zanesljivim ekonomskim učinkom. Kljub temu bodo letos založili tisk manjšega prospekta Kranja.

V Skofji Loki imajo prospekt oziroma vodnik star že šest ali sedem let. Sedaj je v tisku manjši črno-beli prospekt. — Enakega pripravljajo še za Kropo in za Radovljico.

Na Bledu so porabili prospekte, ki jih je založila GTZ in bodo morali za prihodnjo sezono pripraviti nove. Nova prospekta pripravljata tudi Turistični društvi Kranjska gora in Bohinj. — Med nove, še lahko prištevamo še prospekte Park hotela Bled, hotela Jelovica Bled in hotela Jezero-Belvedere Bohinj. Za lastno propagando se vse bolj navdušujejo tudi druga gorenjska podjetja, vendar si mnoga tega ne morejo privoščiti, saj je treba za prospekt odšteti na manj pol milijona din.

Gorenjska turistična zveza pripravlja še štiri reklamne plakate — dva letna in dva zimsko, sodeljuje pa pri prospektu GOREKRAS - MORJE.

Tudi letos se bo GTZ s propagandnim materialom udeležila vseh evropskih mednarodnih sejmov, v gosteh je imela že 8 večjih skupin inozemskih novinarjev in jugoslovanske informacijske uradnike.

V okviru propagande ne gre prezreti turističnih razglednic. — Kot njihovi založniki letos predvsem nastopajo Kompas, trgovsko podjetje Tobak in Gorenjski tisk. Za prihodnje leto namerava GTZ financirati 16 barvnih razglednic, za tiskanje svojih razglednic pa so se odločila tudi turistična društva v kranjski občini. — S.

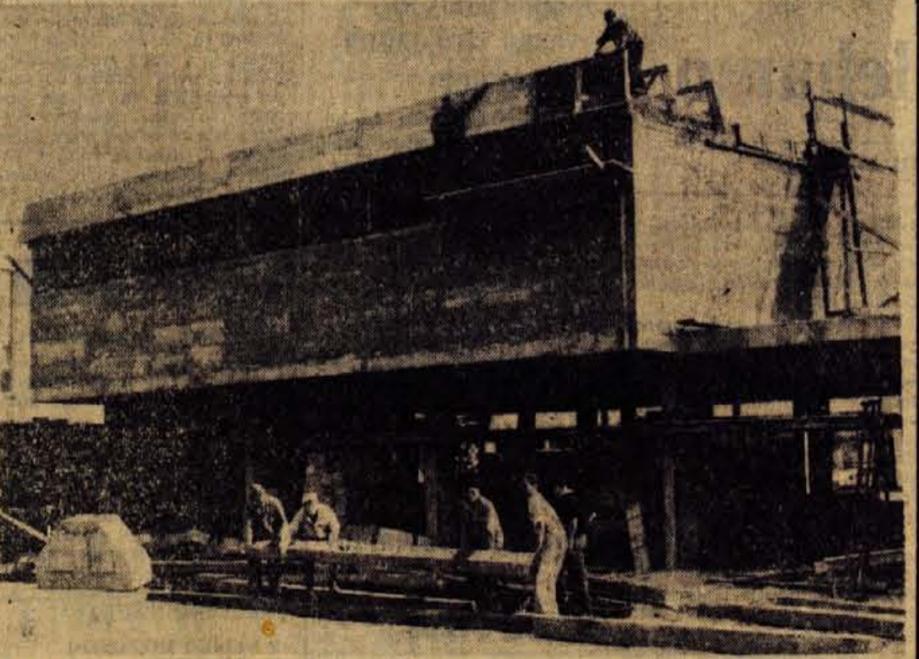
Trgovina v preteklem mesecu

Promet in nihanje cen

- Trgovci pravijo, da je april za prodajo dober mesec. Da je to res, potrjujejo statistični podatki za območje ljubljanskega okraja. V trgovini na drobno je bilo v preteklem mesecu prodano za 10 milijard 350 milijonov dinarjev raznega blaga, kar je precej več kot četrtina prometa v prvih štirih mesecih letošnjega leta.

Promet v letošnjem aprilu je za 8,8 odstotkov višji, kot je bil v aprilu lanskega leta. Okoli 5 odstotkov povišane vrednosti

kov. V aprilu so prodala za 18 milijard in pol blaga ali 3 milijarde 400 milijonov dinarjev več kot leto prej. Odkup kmetijskih pridelkov je bil sicer v preteklem mesecu za 12 odstotkov višji kot v aprilu 1962, vsi štirje prvi meseci skupaj pa zaradi znanih vzrokov v zvezi s hudo zimsko zaostajajo za lanskimi za skoraj 3 odstotke. Družbeno posredstvo so prodala za dobrih 24 odstotkov več, vendar pa se je odkup pri zasebnih kmetijskih proizvajalcih znižal za skoraj 13 odstotkov. Zanimiv je tudi podatek udeležbe družbenih posestev

Te dni v Radovljici nadaljujejo z gradnjo trgovsko-poslovne zgradbe Pravijo, da bo letos dograjena

prodanega blaga je treba pripisati na račun višjih cen, ostalo pa je rezultat večjega količinskega prometa. Grosistična trgovska podjetja so zabeležila še večji porast prometa, in sicer kar za 20 odstot-

in zasebnih kmetijskih proizvajalcev pri odkupu. Prva so prodala v preteklem mesecu za 541 milijonov in pol raznih pridelkov in živine, drugi pa so izkupili za svoje blago 1 milijardo 51 milijonov dinarjev.

Cene so se spet precej spreminjale. V povprečju so 5,5 odstotkov višje od lanskih. K takemu povprečju še vedno največ prispevajo živila, še prav posebej meso, maščobe pa so na kranjskem območju tudi za 9 odstotkov dražje, kot so bile pred letom dni. Sicer je povprečje cen v aprilu v ljubljanskem okrajju enako povprečju iz meseca marca. Znižale so se na primer cene nekaterih vrtnin, razen že omenjenih pa so se nekoliko dvignile še cene obrtnih storitev, tekstilnih izdelkov in nekaterih drugih artiklov. Kurjava se je precej pocenila, ker je že stopil v veljavno regres za nabavo kurjave za zasebna gospodinjstva v času, ko ni sezona.

Nad 78 milijonov dinarjev škode

v kmetijstvu na račun pozebe — Izbira umetnih gnojil še ne zadovoljuje, čeprav so količine zadostne

Pričakovati je bilo, da bo letošnja dolga zima pustila doka občutne posledice za kmetijsko proizvodnjo. Bojazen zaradi škode pred pozebo pa je bila upravičena. Škoda je predvsem občutna v nižinskih predelih, kjer so bila na obsežnih površinah posejana ozimna žita. Poznamo malo se, koliko znaša ta škoda v kranjski občini, ki ima največje obdelovalne površine v nižinskem predelu. Po dokončni oceni znaša škoda 78.575.142 dinarjev. Razumljivo pa je, da je bila velika škoda zaradi pozebe tudi v vseh ostalih občinah na Gorenjskem. Dejanske posledice pa bodo občutne šele jeseni, ko ne bo pričakovane pridelke pšenice in semenske rdeče detelje — inkarnatke.

Večino površin — posejanih v ozimni žiti — so morali zaradi pozebe preorati in na njih zasa-diti nove kulture: predvsem krm-ske rastline in krompir. Ker pa je zaradi ugodnih sedanjih vremenskih razmer in gnojenja že tako ali tako pričakovati dober pridelek travniške in njivske kreme, so dani vsi pogoji, ki naravnost silijo na povečanje živinoreje. Takšna ugotovitev pa je kljub vsemu razveseljiva, saj sedanji podatki kažejo, da smo v zadnjem času zabeležili dolo-čen padec glede živinoreje. Razen tega pa letos tudi ni bojzani, da ne bi bil pridelek krompirja za-dosten. S krompirjem je zasa-jeni več površin, kot je bilo planirano.

Precej pereče vprašanje je bilo letošnjo pomlad pomanjkaj

umetnih gnojil. Sedaj je glede tega položaj v kranjski občini — podobno je verjetno tudi v ostalih občinah — tak, da že približno tri tedne zaradi tega ni večjih neprijetnosti. Količina umetnih gnojil so sedaj zadostne, le izbira še ni najbolj zadovoljiva. Nobene bojazni pa ni, da bi lahko škodilo kmetijski proizvodnji dejstvo, da gnojila vendarle niso prišla pravočasno. Medtem ko bi sicer morali čakati v zadrugah ali na zasebnih kmetijah na umetna gnojila, so imeli dovolj dela, da so preorali pozebe površine v ozimni žiti in na njih zasadili nove kulture, za kar pa so bila na voljo tudi gnojila. Pri sajenju krompirja so si morali res v večini primerov pomagati s hlevskim gnojem, kar pa proizvodnji ne more škodovati. — B.

Srečanja z našimi kandidati

Zaupajmo mladim

ADOLF ARIGLER

— »S preveliko skrbjo, prepocasi in celo z neutemeljenim nezaupanjem prepuščamo mladim ljudem odgovornejša mesta. To velja za proizvodnjo, za družbeno in javno življenje, zlasti pa za samoupravni mehanizem. Mnogo take pretirane previdnosti do mladih je opaziti med strokovnimi kadri in tudi drugod. Celo razprave v raznih organih so vsaš ozkosrčne in glede tega nesmotrne. Starejši kažejo na mlajše, češ naj se najprej izkažejo, potem šele jim homo lahko zaupali, mladi pa: dajte nam priložnost, da se lahko izkažemo.«

ADOLF ARIGLER, kandidat za republiški zbor skupščine SRS je povedal te misli iz svojih obilnih izkušenj v zvezi s kadrovsko politiko v okviru republike, hkrati pa primerjal razmere v jesiški občini, kjer ga kandidirajo. Na Jesenicah, kot pravi, je veliko težav, ki izvirajo iz tega, ker železarna preveč zasenčuje celotno ostalo življenje v občini. Od tod namreč težave pri zaposlovanju žensk, pri nerazvitosti ostalih služb s turizmom vred itd. Vendar te težave niso utemeljene, niso objektivne, marveč so v veliki meri subjektivne narave — da namreč ljudem po njihovem lastnem mnenju lahko samo Zelezarna zagotovi kruh. In prav reševanje teh težav je treba zaupati mlademu kadru, ki bo v staro miselnost vnašal nove ideje.

K. M.

Zagotoviti moramo možnosti

»Treba je zagotoviti možnosti, da bo ženska dobila blizu doma pripravljeno hrano, da bo imela komu zaupati otroka, da bi jo uvrstili kot enakopravno pri dodeljevanju stanovanj itd. To so problemi, ki jih čutilo zlasti zaposlene ženske. Koliko je govora in razpravljanja o zaposlovanju ženske, o njeni produktivnosti, o strokovnem usposabljanju in o njenem sodelovanju v družbenih in samoupravnih organih! Toda ključ je v teh problemih. Če bi bila ženska doma sproščena tisočertih skrbih in drobni opravil, bi bila aktivnejša v proizvodnji in v družbenem življenju.«

ANCKA ROZMAN — kandidatka za republiški zbor skupščine SRS v 49. volilni enoti v kranjski občini — je te ugotovitve navezala na izkušnje v kolektivu Tekstilindustrija v Kranju, kjer se vsak dan ukvarja s težavami tamkaj zaposlenih delavk. V tem kolektivu je 75 odstotkov žensk. Od skupno 370 prisilcev za stanovanje je 300 delavk. Pri tem pa se v nekaterih podjetjih krši enakopravnost. Kot upravičena prosilca za stanovanje namreč upoštevajo samo moške, kar nikakor ni prav. V Tekstilindustriji ne ločijo, ali je prosilec moški ali ženska, in upoštevajo razmere in potrebe. V tem smislu so začeli sodelovati z drugimi podjetji, kadar gre za stanovanje zakoncev, ki so zaposleni v različnih podjetjih.

O družbeni prehrani pa tole: letos sicer v Kranju urejajo dva večja obrata — na Zlatem polju in v središču mesta za kinom Center, toda Stražišče-Primsko-

ANCKA ROZMAN

vo, Vodovodni stolp in druga našelja bodo še vedno prikrajšana pri teh ugodnostih.

Končni izidi nedeljskih volitev

Občina	Število volivcev		Udeležba v %
	vpisanih	volilo	
Kranj	33.707	30.666	90,98
	4.688	4.075	86,92
Jesenice	18.247	16.784	91,98
	674	617	91,54
Radovljica	18.641	16.853	90,41
	2.417	2.253	93,21
Trzin	7.735	7.126	92,13
	478	420	87,87
Skofja Loka	16.750	14.485	86,5
	3.448	2.965	85,7

(V prvi vrsti za občinski zbor, v drugi vrsti za kmetijsko podskupino)

TE DNI PO SVETU

SMRT POSLANCA LAMBRAKISA

Včeraj popoldne so v Atenah svečano pokopali opozicijskega poslanca Lambrakisa. Kljub prizadevanjem skupine svetovno znanih zdravnikov je podlegel poskodbam, ki jih je dobil v demonstracijah proti jedrski oborožitvi. Opozicijski tisk obtožuje vlado, da je moralno odgovorna za tragične dogodke.

PRIPRAVE NA KONFERENCO O TRGOVINI IN RAZVOJU

V okviru splošne razprave v komiteju za pripravo konferenca OZN o trgovini in razvoju je govornik tudi vodja jugoslovanske delegacije Janez Stanovnik. Med drugim je dejal, da je treba odgovoriti na tri velika vprašanja: Kaj pričakujejo od konference? Kakšna je vloga OZN na področju mednarodne trgovine in kakšen je položaj po sestanku GATT.

NOVI NAPADI NA JUGOSLAVIJO

Tudi razgovore generalnega sekretarja KP Kitajske in generalnega sekretarja KP Nove Zelandije s predsednikom KP Kitajske Mao Ce Tungom so izbrili za grobe napade na Jugoslavijo in zvezo komunistov Jugoslavije. Sporočilo z razgovorov je prežeto s stališči glede ocene mednarodnega položaja in stanja v mednarodnem delavskem gibanju.

IZVESTITIJA Z ANKALO AMERISKE TRDITVE

Moskovski list »Izvestija« je zanimal vest ameriškega novinarja Hearsta mlajšega, ki je zapisal, da je nekaj sovjetskih kosmonavtov izgubilo življenje ob izstrelitvi vesoljske ladij. Edini sovjetski kosmonavt Peter Ivanovil Dolgov je izgubil življenje, ko je skočil s padalom, ki se mu ni odprlo.

PREDLOG SOVJETSKE ZVEZE

Sovjetski delegat Carapkin je na ženevski razorožitveni konferenci zahteval naj sovjetski predlog o razglasitvi Sredozemskega morja za brezatomsko cono sprejmejo kot uradni dokument konference.

SPORAZUM MED AVSTRIJO IN POLJSKO

Po večernih razgovorih so na Dunaju podpisali med Avstrijo in Poljsko sporazum o trgovinski izmenjavi in gospodarskem sodelovanju.

Ljudje in dogodki ● Ljudje in dogodki ● Ljudje in dogodki ● Ljudje in dogodki ● Ljudje in dogodki ● Ljudje in dogodki ● Ljudje in dogodki ● Ljudje in dogodki

Dolgoletni zakon očeta italijanskih demokristjanov de Gasperi-ja, ki je svoje volivce držal v šahu z izrabljanjem dokaj trdnega verskega prepričanja, je naposled postal samo prazno orožje. Zadnje parlamentarne volitve, ki

janskem gibanju je nekoliko pretirano. Odkar so legendarnega voditelja Italijanskih demokristjanov de Gasperi-ja položili v grob, njegovi nasledniki niti za trenutek niso počivali, temveč so se med seboj večkrat spoprijeli

zadnjih volitvah močno poslalsal. Izbili so trdno parlamentarno večino, skoraj milijon glasov in trinajst sedežev, ki so bili v prejšnjem italijanskem parlamentu dani v najem demokristjanskim poslancem.

nazadovanja demokristjanov in precejšnjega porasta vpliva strank, s katerimi skupaj nameravajo demokristjani sestaviti novo vlado, pomemben in težek problem. Vladna pogajanja, ki jih je začel strankin sekretar Aldo Moro kot mandatator nove vlade s koalicijskimi strankami, bodo po vsem sodeč najtežja v italijanski republiki.

mo dve možnosti. Sestavili takšno vlado, ki jo bodo tih ali vstopom v vlado podpirali vsi poslanci. Lahko se oprime tudi za veznikov, ki jih bo našla na svojih desnic, toda s tem si bo nekopa nam glavno neprestano negotovost. Najverjetnejša je prva različna s podporo socialistične stranke. Vendar socialisti niso pripravljeni podpirati vlado z veznimi očmi. Prvi pogoj je izpolnjen Fanfanijeva programa, ki ga vlada v vsej doslednosti ni izvajala tako, kot je bilo s strankarskim sporazumom med Fanfanijem in Nenijem sklenjeno. Socialisti so pripravljeni podpirati vlado dejstvo, ne pa vlado praznih obljub. Razen tega bo moral vladni načrt vsebovati nekaj osnovnih načel, ki so jih socialisti v volilnem boju razglasili za osnove svoje politike, zlasti zboljšanje položaja »malih ljudi«, načrtovanje v gospodarstvu in razvoj italijanskega juga.

Vlada razočaranih

so prinesle naslednikom de Gasperi-jeva nauka hud prestižni in volilni udarec, so pokazale, da kriz, okoli katerega so se nekoč demokristjanski volivci zbirali misleč da je vsak oddan glas v drugo skrinjico po božjih zapovedih greh — ni več magnet, ki bi ga stranka postavila, da ji bo vedno privlačeval italijanske volivce. Ta dolgoletna značilnost v Italijanski vladni stranki pa je morda po primerjanju »novega vetrca« v Italijanskem demokrist-

in večkrat za ceno enotnosti zbuva pobotali. Pomanjkanje trdnosti, zaostajanja za razvojem, ki je bil neprimerno počasnejši v času de Gasperi-jeve vlade in se je v zadnjih letih s spremembo družbenih odnosov in splošnim napredkom v doželi silno zaostri, je privedlo Italijansko demokristjansko stranko z dežja pod kap. Njen položaj se je zaradi številnih notranjih struj, zlasti pa zaradi neprilagojenosti novim razmeram in strukturi volivcev v

Zadnje parlamentarne volitve so bile po volilnih izidih za demokristijane največja in najhujša izguba glasov v povojni italijanski kroniki. To je bil udarec odmerjen naravnost v lice. Kljub temu da je izgubila 13 poslanskih sedežev, pa je Fanfanijeva stranka še vedno ostala najmočnejša Italijanska politična sila in tako ima pravico, da ji je državni poglavar zaupal sestavo nove vlade. Sestava nove italijanske vlade pa je zaradi znatnega

Ce hočejo demokristjani sestaviti kollektaj trdno Italijansko vlado, morajo razen socialdemokratov dobiti tiho ali odkrito podporo socialistične stranke. Do letošnjih volitev so imeli v Italijanskem parlamentu demokristjani vedno absolutno večino. Na zadnjih volitvah pa se je to razmerje spreminilo. Obe levčarski stranki: socialistična in komunistična sta skupaj dobili takšno število glasov, da lahko ob vsakem trenutku ogrozata vlado in povzročita njen padeč.

Italijanska vladna stranka ima v takšnem položaju na izbiri sa-

Ljudje in dogodki ● Ljudje in dogodki ● Ljudje in dogodki ● Ljudje in dogodki ● Ljudje in dogodki ● Ljudje in dogodki ● Ljudje in dogodki

V soboto so na Jesenicah odprli novo menjalnico, ki jo je uredila turistična agencija Izletnik

Kratka analiza vzrokov obolenj

Na čem največ bolehamo

naj pokažejo nekateri osnovni statistični pokazatelji

Iz ustreznih statističnih podatkov povzemamo, da so med vzroki umiranja boleznih srca in ožilja še vedno visoko na prvem mestu, saj te boleznih ter jajo tretjino vseh smrtnih primerov. Primerjava z nekaterimi razvitejšimi deželami pokaže, da se tudi tu pojavlja isto. TBC, ki je bila včasih vodilni vzrok smrti, pa je zdravstvena

služba tako pri nas kakor v tujini zelo omejena.

Na drugem mestu po vzrokih umrljivosti so novotvorbe, na tretjem obolenja centralnega živčnega sistema, na četrtem obolenja dihal itd.

Kakšen odstotek umrljivosti vzemamo ti vzroki smrti na Gorenjskem, nam povedo naslednji podatki: obolenja srca in ožilja 42.49 odstotkov, novotvorbe 15.98 odstotka, obolenja centralnega živčnega sistema 9.36 odstotka, obolenja dihal 9.36 odstotka itd. Analiza umrljivosti kaže tudi izredno hiter porast obolenj srca in ožilja. Še leta 1961 je znašal odstotek umrljivosti za temi boleznimi na Gorenjskem le 37.93 odstotka, medtem ko se je v predletnem letu povzpela na že omenjenih 42.49 odstotka.

In kaj navaja zdravstvena služba za vzroke posameznih vrst boleznih? Nedvomno je, da naj zdravniški način življenja, življenjski in delovni tempo, neurejeni ritmi delovnih naporov in rekreacije in prekomerno uživanje poživilnih zdravil vedno več žrtve zaradi boleznih srca in ožilja. Glede novotvorbe je treba organizirano preventivno dejavnost dispanserjskih služb za zgodnje odkrivanje in zdravljenje raka oziroma novo-

tvorb. Za omejevanje boleznih dihal pa je nujna sanacija delovnega okolja in izboljšanje atmosfere v mestih in industrijskih središčih (Jesenice).

Zelo zanimivi so tudi naslednji podatki. Medtem ko za celotno Gorenjsko ugotovljamo, da je bilo na 1000 prebivalcev v letu 1962 18.66 živorojenih otrok, pa je stanje po občinah naslednje: Jesenice 15.61, Kranj 19.93, Radovljica 16.54, Skofja Loka 21.92, Trzin 16.41. Mrtvorjenih na 100 živorojenih je bilo na Gorenjskem leta 1962 1.61 (Jesenice 1.23, Kranj 1.89, Radovljica 1.87, Skofja Loka 1.32, Trzin 1.91), umrlih dojenčkov na 100 živorojenih 2.40. Po zadnjem kriteriju je na prvem mestu občina Jesenice (3.20), sledi pa ji občina Kranj (2.31).

Na 1000 prebivalcev je lani na Gorenjskem umrlo 8.56 ljudi, po občinah pa je slika naslednja: Jesenice 9.07, Kranj 7.89, Radovljica 8.18, Skofja Loka 9.16 in Trzin 9.78. In še naravni prirastek! Na vsakih 1000 ljudi je bilo lani na Gorenjskem 10.19 ljudi več. Po občinah pa je na prvem mestu občina Skofja Loka (12.76), sledijo občina Kranj (12.03), Trzin (8.63), Radovljica (8.36) in Jesenice (6.53).

Mednarodno in zvezno strojepisno tekmovanje

Bled — Od 31. maja do 2. junija bo na Bledu prvo mednarodno strojepisno tekmovanje v Jugoslaviji in zvezno tekmovanje za prvenstvo Jugoslavije v strojepisu in stenografiji. Tekmovanje bo priredila zveza stenografov in daktilografov Jugoslavije, organiziralo pa društvo iz Ljubljane v sodelovanju s tovarno pisarniških strojev in precizne mehanike TOPS. Društvo stenografov in strojepiscev bo s tem počastilo tudi 100-letnico ustanovitve društva.

Študijski seminar nemških zdravnikov

Bled — Prihodnji teden, 4. junija, se bo na Bledu začel trinledni študijski seminar, ki se ga bo udeležilo 26 zdravnikov — članov nemškega zdravniškega društva, sekcije za študij organizacije zdravstvene službe. Na seminarju bodo republiški strokovnjaki predavali o izkušnjah z novim zakonom o organizaciji zdravstvene službe, z zakonom o zdravstvenem zavarovanju in s samskim zavarovanjem. Med svojim bivanjem v Sloveniji si bodo nemški zdravniki ogledali zdravstveni dom Kranj, zavod za zdravstveno varstvo Kranj, delo zdravstvenega centra v Ljubljani, okrevališče v Gozd Martuljku in bolnico v Begunjah.

Volilni imeniki niso bili popolni

Skofja Loka, 28. maja — Danes se je tu sestel izvršni odbor občinskega odbora SZDL in razpravil o pravkar minulih volitvah v občinsko skupščino ter o pripravah na volitve poslancev v zvezno in republiško skupščino. Za člana zbora delovnih skupnosti je glasovalo 94,1 odstotka volivcev, medtem ko je odstotek upravičenih izostankov znašal 4,6. Pri tem naj omenimo, da bodo morali volitve v dveh volilnih enotah ponoviti, ker sta kandidata dobila enako število glasov. Predvideno je, da bodo volitve v 21. (Jože Pogačnik in Matevž Jesterle) in 9. volilni enoti (Janez Gartner in Janez Japelj) 8. junija. V kmetijski podskupini je od 3448 volivcev volilo 85,7 odstotka upravičencev, medtem ko je bilo 4 odstotka volivcev upravičeno odsotnih. V občinski zbor pa je od 16.750 volivcev glasovalo 86,5 odstotka upravičencev, upravičeno izostalo pa jih je 6,4 odstotka.

zbor delovnih skupnosti — 98,4 v kmetijsko podskupino — 89,3 in v občinski zbor 92. odstotno. Sorazmerno visokemu odstotku neveljavnih glasovnic je kriva tudi nepoučenost volivcev, predvsem starejših, ki niso vedeli, kako naj glasovnico izpolnijo. St. 5.

Obširen program dela

Kranj — Propagandni odbor Planinskega društva Kranj je v teh dneh izdelal obširen program svojega dela za letošnje poletno sezono. Le-ta v glavnem temelji na praznovanju 70-letnice planinske organizacije Slovenije. Zelo zanimiva bo nedvomno razstava planinskih slik iz tega razdobja. Tudi več zanimivih predavanj na sporedu. Do jeseni bodo izdelali lep proспект planinskih postojank PD Kranj. Sredi avgusta pa bo odsek pripravil skupinski emotedenski izlet oz. odpravo na Grossglockner. — R.

Tečaj za fotoamaterje

Kranj — Pred kratkim so v Kranju zaključili tečaj za fotoamaterje kluba »Janez Puhar«. Med Kranjčani in okoličani so je razpisu prijavilo kar 72 kandidatov, sprejeli pa so le 30 kandidatov, ki so tudi vsi z uspehom tečaj končali. Za uspešno opravljeni izpit je vsak tečajnik moral sam dookrog izdelati več fotografij. Tečajniki so prejeli diplome o opravljenem izpitu in obenem so postali tudi člani kluba. — R.

NESREČE

PO NESRECI JE POBEGNIL

V petek ob 14.45 se je na cesti II. reda na Visokem motorist Jože Rozman z motornim kolesom KR 11-016 zaletel v mopedista Franca Kimovca. Slednji je vozil iz Kranja, za njim pa z veliko hitrostjo omenjeni motorist. Na blagem zavoju ga je zaneslo v mopedista in ga zbil po cestišču. Po nesreči je motorist pobegnil in so ga izsledili šele naslednji dan. Mopedist je bil laže poškodovan, materialna škoda pa znaša 15 tisoč dinarjev.

Z VELIKO HITROSTJO V AVTOMOBILU

V petek popoldne sta na Cankarjevi cesti v Trzinu trčila osebni avtomobil KR 50-64 (Ferdinand Kokal) in motorist Mirko Subič (KR 15-159). Voznik Kokal je obračal svoje vozilo, v tistem trenutku pa je po Cankarjevi cesti z veliko hitrostjo pripeljal Subič in se zaletel v avtomobil, pri čemer je nastalo za okrog 100 tisoč dinarjev škoda. Motoristu so odvzeli kri, ker je kazal znake viهنosti.

TRI VOZILA SO TRČILA

Na cesti II. reda v Ribičevem lazu pri Bohinju so v petek trčili tri osebni avtomobili LJ 110-63 (voznica Sonja Loos), osebni avtomobil KR 42-17 (Ljubo Meglič) in motorno kolo KR 13-261 (Jože Hodnik). Voznica Loosova je pripeljala z dvorišča in tako zaprla pot vozniku Megliču, ki je pripeljal iz Bohinjske Bistrice. Za njim je vozil Hodnik in se zaletel vanj. Laže poškodovana je bila sopotnica na motornem kolesu Stanislava Sest. Materialna škoda na vseh vozilih znaša 255 dinarjev.

SMRTNA NESREČA V NAKLEM

V nedeljo ob 12. uri sta na križišču cesti I. in II. reda v Naklem

VINJEN ZA VOLANOM

V nedeljo ob 18. uri je v vasi Potoče zapeljal s ceste osebni avtomobil LJ 83-54 (Peter Kasper) in se prevrnil. Vozil je z veliko hitrostjo in v vinjenem stanju. Na vozilu je škoda za 100 tisoč dinarjev.

TREZENJE MED PREHITEVANJEM

Na cesti I. reda pri odcepu v Trzin se je v nedeljo ob 20. uri zaletel osebni avtomobil LJ 215-93 (voznik Andrej Habič) v mopedista Emila Drekonjo. Voznik osebne avtomobila je vozil proti Kranju, medtem ko mu je mopedist pripeljal nasproti. Na nepreglednem ovinku je Habič prehiteval nek drug avtomobil. Vozil je preveč po levi strani in se tako zaletel v mopedista. Kljub dobri težji poškodbe (zlom noge in prsta na roki. Na vozilih je škoda za 40 tisoč dinarjev.

TEŽKA NESREČA VPREZNEGA VOZNIKA

V ponedeljek ob 16.30 je po gozdni poti v Podkuhovičih pripeljal Pavle Mežan (22) z Bleda z avtomobilom na kamenje. Na strupenem vozom kamenje, na kojem klanec je zaradi slabih vozovnih lastnosti, je vozil proti hotelu s konjem zadržati voz. pri tem pa je zapeljal na skrajni rob poti, kjer se je voz prevrnil, kamenje pa postulo prevrnil. Čez eno uro je v zdravstvenem domu na Bledu poškod-

Vreme

STANJE VREMENA

Naši kraji ležijo na jugu področja visokega zračnega pritiska, ki se razprostira od Azorov preko zahodne in južne Evrope vse do Urala. V višinah doteka od jugovzhoda hladnejši zrak, ki povzroča popoldanske nevihte. Takšna situacija bo prevladovala še v naslednjih dneh.

NAPOVED

Danes dopoldne bo jasno, v popoldanskem času v notranosti Slovenije ponovne krajevne nevihte. Najnižje nočne temperature med 7 in 13, v Primorju 17 stopinj Celzija, najvišje dnevne okoli 26 stopinj Celzija. Tudi v naslednjih dneh bo še pretežno lepo vreme, v popoldanskem času pa kratkotrajne krajevne nevihte. Ponoč bo nekoliko hladneje, dnevne temperature pa bodo brez večjih sprememb.

ZAHVALA

Ob nepričakovani in prerani nenadomestljivi izgubi, ki nas je zadela s smrtjo našega dobrega moža in očeta

FRANCA BRESARJA

se zahvalujemo vsem, ki ste ga spremlili na njegovih zadnjih potih, mu darovali vence in cvetje. Posebno se zahvaljujemo vsem, ki so nam ob težkih urah kakorkoli pomagali.

Zalujoči: žena Tončka, sin in hčerke z družinami

Iz naših komun

Revija mladih pevcev

● SKOFJA LOKA, 28. maja — Predvčeršnjim je občinski svet Svobod in prosvetnih društev priredil revijo otroških in mladinskih pevskih zborov in instrumentalnih skupin.

V celoti je nastopilo 7 skupin, in sicer harmonikarska skupina glasbene šole pod vodstvom Tona Osolnika, otroški pevski zbor osnovne šole Reteče pod vodstvom Jožeta Zupančiča, otroški in mešani pevski zbor osemletke Skofje Loka pod vodstvom Pavlice

Grahek, mladinski mešani zbor gimnazije je vodil Peregrin Capuder, mladinski mešani zbor osemletke Trata pa Janko Jocif.

Glede repertoarja so poslušavci z zadovoljstvom ugotovili, da je bil tokrat spored zelo pester.

V splošnem je treba reči, da so zbori v pretežni večini dobro opravili svojo nalogo. Pesmi so bile zapete ubrano, seveda pa je bilo vmes za uho strokovnjaka tudi nekaj pomanjkljivosti, ki pa se jim je ob takih prilikah le težko ogniti.

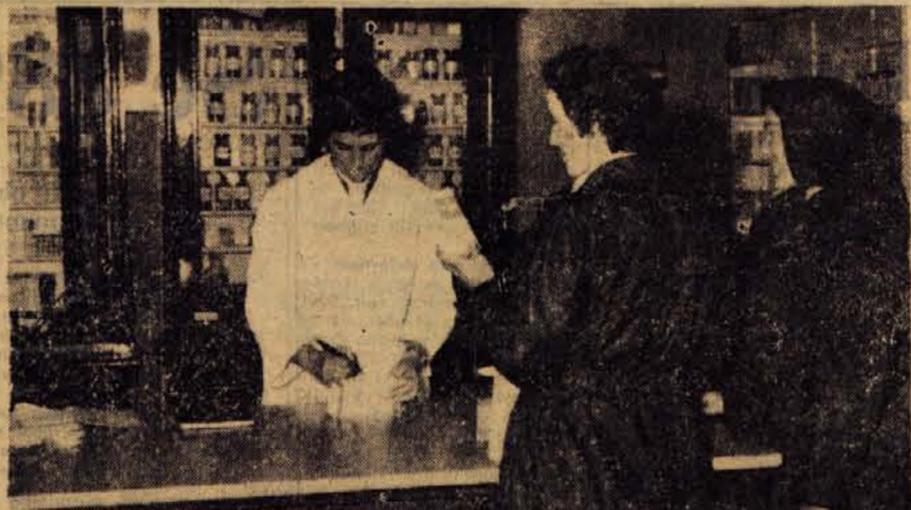
Po reviji je prireditelj poklical na kritično razpravo strokovnjake glasbenega sosveta SSPD Skofje Loka in vse pevovodje. Posveta in razprava sta se udeležila tudi zastopnika okrajnega oziroma republiškega foruma.

Ob koncu naj še omenimo, da bo 8 mladinskih pevskih zborov Selške doline nastopilo na podobni reviji v nedeljo, 2. junija, v Zelenikah na prostem pred »Viljo vrta«, ob slabem vremenu pa v domu Partizana, šest pevskih skupin Poljanske doline pa v nedeljo, 9. junija, v dvorani TVD Partizan v Gorenji vasi. — St. S.

Skrb o pravem času

Kranj — Vsa leta se je dogajalo, da otroci med šolskimi počitnicami niso prejeli fluorokalcijevih tablet, dogodilo pa se je tudi, da tablet v začetku šolskega leta dlje ni bilo na voljo. Letos pa so pristojni organi za šolstvo in zdravstvo opozorili vse šole in vzgojno-varstvene ustanove, naj si do konca leta nabavijo zadostno količino teh tablet, da jih bodo otroci med počitnicami uživali doma oz. da jih bo imela šola v rezervi tudi ob pričetku novega šolskega leta.

Letos, zlasti pa še prihodnja leta bo zdravljenje zob pri šolski mladini organizirano načrtno in sistematsko, kar bo nedvomno tudi olajšalo delo preobremenjenim zobnim ambulantom za odrasle. — R.

Pred poldrugim mesecem so v zadruženem domu v Gorenji vasi odprli lekarno. — Tako bo posej prenekateremu občanu Poljanske doline prikrašja pot po zdravila v Skofjo Loko

Zmaga škofjeloških tabornikov v Ljubljani

V počastitev dneva mladosti je okrajna taborniška zveza priredila tekmovalje v mnogoboju »medvedkove« in »čebelice«. Tega tekmovalja, ki je bilo v parku inž. Stanka Bloudka v Ljubljani, sta se udeležili tudi ekipi »medvedkove« in »čebelice« taborniškega odreda »Svobodni Kamnitnik« iz Skofje Loke. Tekmovalje je potekalo v postavljanju šotorov, orientacijskem teku, kurjenju taborniškega ognja in teku prek ovir. V hudi konkurenci so škofjeloški »medvedki« osvojili odlično prvo mesto, »čebelice« pa drugo mesto. Prvim je dala okrajna zveza tabornikov v znak priznanja za osvojevo prvo mesto - šotor, drugim pa žogo za roketmet. Pri tem pa naj omenimo, da sta se obe ekipi plasirali za republiški mnogoboj »medvedkov« in »čebelice«, ki bo hkrati z zletom najmlajših slovenskih tabornikov na Šobčevem bazarju. — St. S.

Anketa o družbenem in kulturnem življenju občanov

Zasnova je dovolj široka

RADOVLJICA — Delavska univerza pripravlja v sodelovanju z občinskimi sindikalnim svetom, s SZDL, s svetom Svobod občine Radovljica in s komitejem mladine veliko anketo o stanju in potrebah občanov po kulturnem življenju. V anketi so zajeli najrazličnejša vprašanja. Razen kulturnega življenja zajema anketa tudi vprašanja iz družbeno - političnega področja in probleme mladine, družbeno samoupravljanje in podobno. Anketo bodo poslali prebivalcem različnih poklicev in dejavnosti ter funkcij. Vprašanja v anketi so prilagojena stopnji izobrazbe in stroki dejavnosti. Dodatno k anketi so sestavili tudi teste, s katerimi bodo ugotovili razgledanost ljudi v različnih poklicih. Vprašanja zajemajo različne vrste kulture in umetnosti kakor so film, literatura, dramatika, glasba, slikarstvo in podobno.

Z anketo nameravajo ugotoviti najprej sedanje stanje in spoznati potrebe ljudi po kulturnem življenju. V drugi vrsti pa bi radi ugotovili, kako spremljajo naši delovni ljudje kulturne novice,

koliko obiskujejo kino, kaj berejo, kaj vedo o filmu, pa tudi o tem, kakšne so zahteve naše samouprave, koliko vedo o domači in zunanji politiki, o gospodarstvu itd.

Anketo bodo izvedli junija, med poletjem pa bodo odgovore analizirali. — J. B.

Kroparji zopet pojejo

Kropa — Kdor zasleduje kulturno življenje v Kroplu, ve, da ima ta žebljarski kraj tako staro kulturno tradicijo, kakor je star sam. Toda sunki kulturne plime so bili vedno dokaj različni in jim mnogokrat sploh ni mogoče ugotoviti vzroka. Za zadnjega pa lahko trdimo, da je bil dokaj originalen: ko so namreč pred leti poslušali Kroparji ne preveč ubran koncert renomiranih gostov, so sklenili, da bodo peči raje sami. Ustanovili so oktet, ki je pod vodstvom absolventa akademije za glasbo Egidija Gašperšiča do danes prerasel v majhen moški pevski zbor, predvsem pa s vztrajnim delom in disciplino dossegel že raven nadpovprečnega ansambla.

S štiridesetimi koncerti v dveh letih — pred kratkim je anomalija tudi za RTV Ljubljana — opravlja pomembno kulturno poslanstvo in nadaljuje tradicijo Kroparjev, ki so dali že lepo število pevcev slovenski operni hiši, nekateri pa so prodrali celo na priznane tuje odre.

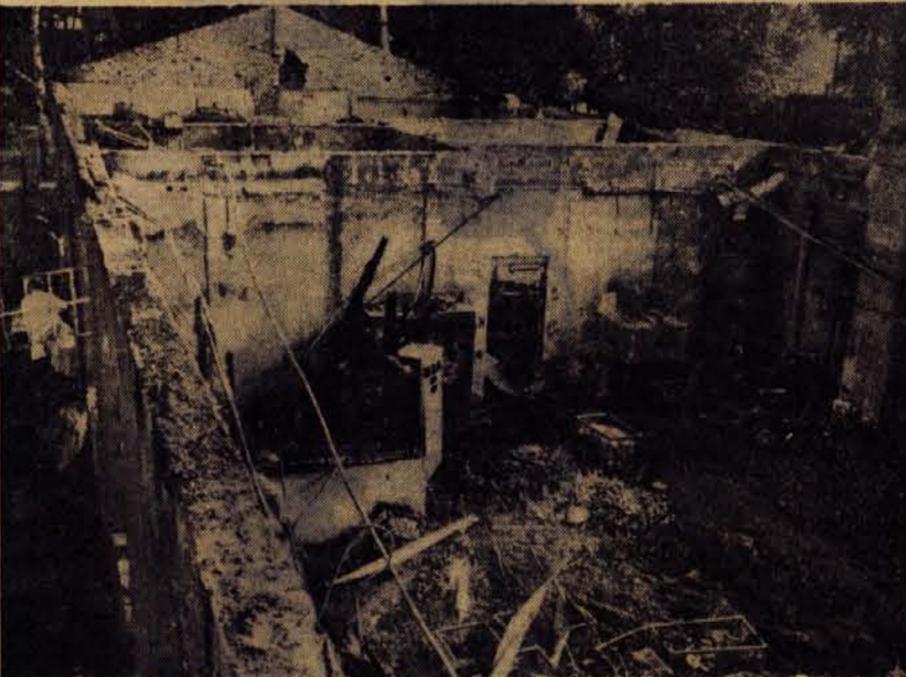
Zbor zasluži vse priznanje in moralno pomoč, predvsem pa bi mu bilo potrebno omogočiti nastop v kakem večjem mestu Gorenjske ali pa v okviru kulturnih prireditelj na Bledu med turistično sezono. — B. P.

Iz obeh dolin

● SKOFJELOŠKI »MATICEK« NA TV — Pred nekaj dnevi smo poročali, da se bo tudi igravska skupina DPD SVOBODA Skofje Loka udeležila republiške revije amaterskih igravskih skupin v Novem mestu. Na tej reviji se bodo predstavili z Linhartovo veseligrjo »Veseli dan ali Matiček se ženi«. Tej novici pa naj dodamo še novo, in sicer, da bo v petek ljubljanska televizija prenašala odlomek iz te uprizoritve.

● PRENOVLJEN VOZNI RED — Z novim voznim redom je bilo potrebno spremeniti tudi številne tabele na avtobusnih postajališčih. Tudi na avtobusni postaji v Skofji Loki so jih povsem prenovili. Sedanji vozni red je resda popoln. Označeni so namreč prihodi in odhodi avtobusov iz Skofje Loke, razen tega pa še odhodi vlakov (doslej so bili označeni namreč samo odhodi).

● PRVI KOPAVCI NA SORI — Minulo nedeljo je bilo na škofjeloškem kopališču že opaziti prve »junake« kopavce, ki so pomažili v vodo. Voda je še malce premrzla. Sončilo pa se jih je že precej.

Včeraj, 28. maja, nekaj po drugi uri zjutraj, so prebivalci Kranja zbudili sirene in močan ogenj je ožaril nebo. V plamenih je bil eden izmed obratov Iskre. Leseno ostrežje s posmoljeno streho je gorelo. Poklicna gasilska četa iz Kranja in gasilci Iskre so hitro lokalizirali požar, hkrati pa so prihiteli na pomoč tudi iz Tekstilindusa in iz Save. Stavba je pogorela v dolžini okrog 30 metrov, kjer je bila livarna in del selenskega oddelka. Škoda je precejšnja. Vzroke požara še niso ugotovili

Ob cesti I. reda Kranj—Ljubljana v naselju Orehek so v preteklem tednu asfaltirali avtobusno postajališče. Nedvomno bi bilo treba to storiti tudi z drugimi izogibalščimi vzdolž te ceste

Še več takih predavanj bi radi

Kranj — Ob letošnji zvezni vzgojni akciji pod geslom »Prometni znaki — činitele varnosti prometa« je občinska komisija za varnost in vzgojo v cestnem prometu občine Kranj organizirala in z velikim uspehom izvedla akciji prilagojena predavanja. Vsa predavanja sta imela Anton Marčan in Janko Košnik. Čeprav v mnogih krajih predavanja niso bila v najugodnejšem času, so razen v Zalogu in v Cerkljah povsod dobro uspela. Posebno dobro so bila obiskana v Predosljah, Volkem, Mavčičah, Zaimci, na Jezerškem, Trbojah, Goričah, Podbrezju itd. Zanimivo je omeniti, da so navzoči postavljali predavateljem izredno zapletene probleme iz cestnoprometnih predpisov in da so razen tega dali tudi 10 zelo koristnih in tehtnih pripomb za izboljšanje prometa v izbranih občini. Povsod so tudi izrazili željo, da bi bilo takih predavanj še več.

Omenjena predavanja so pokazala, kako zelo so se pričeli tudi na podeželju ljudje zanimati za probleme cestnega prometa. To pa je tudi razumljivo, saj v vseh 121 naseljih kranjske občine ni primera, da v vasi ne bi bilo šoferjev - amaterjev in lastnikov motornih vozil. — R.

Podaljšane zimske počitnice in zaključek šolskega leta

Kranj — Znano je, da so bile podaljšane zimske šolske počitnice uradno odobrene, vendar s pogojem, da ne sme biti s tem okrnjena učna snov in da morajo vse šole doseči najmanj 210 dni pouka. Pristojni organi za šolstvo bodo v teh dneh pregledali, kako se ta zahteva uresničuje na posameznih šolah. Kaže tedaj, da letos ne bodo vse šole hkrati zaključile pouka. — C.

Razpored učencev po šolah

Kranj — Vse do sedaj skoraj ni bilo znano, koliko učencev in dijakov bodo lahko sprejele posamezne šole v novem šolskem letu. Zdaj pa so strokovne službe odgovorne za šolstvo v občini Kranj izdelale ključ za vpis v I. razred vseh šol na območju kranjske občine.

Gimnazija Kranj bo sprejela 144 dijakov, administrativna šola 60, ekonomska srednja šola 60, tehnična šola za strojno in elektrotehnično stroko 60, tehnična telostilna šola 160, poklicna šola Iskra Kranj 92, mlekarški šolski center 24, kovinarsko-elektrotehnična šola 120, poklicna šola oblačilne inpletileške stroke 126, poklicna gumarska šola 57 in vaješka šola za slikopleskarsko stroko 120 dijakov. — C.

Ceprav vsakdanje plohe precej kvarijo pomladansko razpoloženje, pa se je kopalna sezona na Blejskem jezeru začela že pretekli teden. V četrtek, 23. maja, kot je povedala prodajalka vstopnic, je bilo na kopališču že 60 kopavcev

BOLNICA ZA DUSEVNE BOLEZNI BEGUNJE NA GORENJSKEM

razpisuje JAVNO PRODAJO RABLJENIH OSNOVNIH SREDSTEV:

peči, kopalnih kadl, peči za kopalnice, bojlerje, štedilnik emajliran, peč Zephyr, peči pločevinaste, telefonsko centralo, umivalnik porcelanaste, lžjak litoželezen, vrata, peči lončene, štedilnik zidan, postelje železne, pralni stroj, trika kotel, bojlerje velike.

Ogled predmetov bo 3. junija od 8. do 11. ure.

Licitacija bo za družbeni sektor v torek, dne 4. 6. 1963, ob 8. uri, za zasebnike pa v sredo, dne 5. 6. 1963, ob 8. uri.

Inerentni iz družbenega sektorja kupijo takoj izrabne predmete z bariranim čekom, zasebniki pa z gotovino.

UPRAVA BOLNISNICE ZA GINEKOLOGIJO IN PORODNIŠTVO KRANJ OBVEŠČA, DA V NEDELJO, 2. JUNIJA 1963, OD 8. DO 16. URE NE MORE SPREJEMATI PACIENTK, KER BO BREZ ELEKTRICNEGA TOKA ZARADI POPRAVIL NA ELEKTRICNEM DALJNOVODU.

Vse dni v tednu izhaja dnevnik

DELO

● vesti z vašega področja
● politični in gospodarski dogodki
● sobotna priloga - program radia in televi-

zije, NAJDIHOJCA
● brezplačni pravni nasveti
● ob torkih družinska stran

DELO
v vsako hišo

Veliko darilo

Toliko so govorili o novi samopostrežni trgovini, da si nisem mogel kaj, da je ne bi šel tudi sam pogledat, mi je pripovedoval znanec. »Da ne bi kar tako hodil po trgovini, sem se odločil, da bom, zaradi lepšega šmenta, tu je pa zares imedudu sem zaslišal — »Vzemite košarico, prosim!«. Videl sem, da jih tudi drugi jemljejo, pa sem jo še sam vzel. Mislim sem si, glej ga šmenta, tu je pa zares imedudno, še košarice dajejo. Postalom mi je nerodno, da bi sedaj, ko sem dobil tako darilo, kupil

pakiranega blaga. Embalaža prav gotovo ni zastoj in ima pomembno besedo pri ustvarjanju prodajne cene in seveda tudi pri kulturnosti potrebe. Ključ donosnosti je drugje — v boljši izkoriščenosti prodajnega prostora, večji frekvenci kupcev in tako tudi v večji storilnosti prodajcev. Slovensko povprečje prometa na enega zaposlenega v samopostrežnih trgovinah je nekaj nad milijonom dinarjev; giblje se v mejah med 600 tisoč in 1 milijon 800 tisoč dinarjev mesečno. V samopostrežni trgovini veletrgovine Loka v Skofji Loki so imeli v času, ko so trgovino vpeljali,

Nič več težav s pakiranjem

Prve samopostrežne trgovine so imele velike težave s pakiranjem blaga. Prehranska podjetja so pred leti še mnoga živila odpremljala nepripravljena za prodajo na drobno in prepučala zadnje besedo trgovcem. Zadnji čas glede embalaranja skokoma napredujemo. Po policah v naših trgovinah je vedno več privlačnih škatlic in lepo opremljenih zavojčkov ter vrečic. Vzbujajo nam zaupanje in željo po nakupu, čeprav ne vidimo dobro kakšna je vsebina. Ta napredek močno poenostavlja poslovanje trgovskih podjetij s samopostrežnimi prodajalnami. Če ne embalarajo izdelovalci ali pridelovalci, za to poskrbijo nekatera grozistična trgovska podjetja. Stroji za embalaranje so zelo dragi in si jih lahko omislijo le velika podjetja, ki jih potem lahko dobro izkoristijo. Pakirni oddelek razvijajo tudi pri trgovskem podjetju Loka, z manjšimi poskusnjami pa so ta mesec začeli že pri Zivilih.

V skladiščih prodajal pakirajo sedaj še zelenjavo in sadje ter še tu pa tam kakšno malenkost.

Kupci radi sami izbirajo

Poslovanje samopostrežnih trgovin se strinjajo v tem, da kupce najbolj privlači v samopostrežne trgovine možnost, da sami izbirajo in brskajo po blagu. Mnogi prihajajo v samopostrežbo po kakšno blago, za ka-

tero bi našli veliko izbiro v specializirani prodajalni. Tako na primer v samopostrežbi na Koroški cesti ob sobotah prodajo okoli 450 kilogramov perutnine, v samopostrežbi v Skofji Loki pa so menda med največjimi privlačnostmi trikotajni izdelki in drobna konfekcija. Povsod prodajo zelo veliko keksov in ostalih sladkarij in konserv.

Samopostrežne prod. »osvajajo« kupce tudi s tem, da so odprte v nedeljah dopoldne. Pri našem vremenu je pač najbolj varno, da se človek odloči za izlet nekaj ur pred odhodom, pa tudi sicer je ob nedeljah več časa za nakupovanje kot med tednom.

Velike in majhne skušnjave

Je že tako, da morajo prodajalci v samopostrežnih trgovinah vedno malo skiliti na kupce, posebno še, če so s svojim obnašanjem nakazali, da nekaj nameravajo. Nevarnost, da bo kdo kaj odnesel, ne da bi se spotoma oglašil pri blagajni z blagom v košarici, je tem večja, čim manj pregledna je prodajalna. V novi samopostrežni v Kranju se nad kraji ne pritožujejo. Slabše je v Strazišču, kjer dolg lokal ne dopušča dobrega pregleda. Odložili so se, da bodo namestili nekaj ogledal. S temi bodo obremili tudi prodajalno v Skofji Loki, kjer je precej na poti velik steber sredi prostora. Z manjšim primanjkljajem, ki gre predvsem na rovaš »dolzih prstov«, že povsod računajo. Ponekod (na primer v Celju) avtomatično dopuščajo pol odstotka. V Skofji Loki so zmanjšali primanjkljaj že na skoraj petino odstotka, na višji pa je trenutno v Strazišču.

Največkrat se »spozabijo« otroci — pri čokoladah in bonbonih in ženske — navadno take, ki jim to ni niti najmanj potrebno. V Strazišču pravijo, da so mali zmikavti (saj jim tatvin čokolade niti ne štejejo preveč v zlo) zelo iznajdljivi. Pozimi so jim prišli zelo prav gumijasti škornji, v katerih preostaja še kar precej prostora, neka deklica pa je zadnjič hitro vzdignila krilce in vtaknila čokolado za »hulahupe« hlačke.

Dogaja se tudi to, da kdo vzame stvar, ki je niti ne potrebuje. Sredi zime je starejša ženska vze-la olje za sončenje, ko so jo zaslačili, je rekla, naj kar imajo, saj niti ne ve, zakaj se to rabi. Druga je vzela plastično škatlico z zobotrebci. Vprašali so jo, zakaj jo je ukradla, in je odvrnila: »Zato, ker je tako luščna.«

Neredko so namesto prodajalcev užaljeni kar nepošteni kupci. Neka ženska, ki je vze-la dva para nogavč, je s »furjo« zapustila prodajalno in zabrusila: »K vam me pa že nikoli več ne bo!« Neka druga se je zadirala, da jo po krivem obdolžujejo, da je blago kupila nekje drugje. Vendar so ji po seriji in datumu proizvodnje ter oznakah lahko dokazali, da laže.

Na srečo odstotek primanjkljaja povsod upada in kraja na splošno ne predstavlja večjega problema.

Kaj več bi tokrat ne imela povedati, razen morda tega, da je samopostrežba v Strazišču tako zgrajena, da so pozimi kar potoki ki tekli v skladišče (z ravne strelje) in da bodo v Loki morali zamenjati pod (streho so že popravili), kar je pa že snov za drugo pisarjijo. — Metka Sostč

Moški so kot kupci v samopostrežbah (verjetno tudi v drugih trgovinah) v manjšini. Navadno prihajajo s »specialno« nalogo

Pri mehaničnem stroju za pakiranje riža. S pritiskom na ročico zdrsl v pripravljeno vrečko pol kilo-grama riža. Malo prakso in delo gre kar hitro od rok

Sprehod s košarico

po škofjeloških in kranjskih samopostrežnih trgovinah

samo salamo. Zato sem si naložil še večjo škatlo piskotov, zobno krema, steklenico vina, dva zavojčka bonbonov, čokolado in dve jetrni paštetli.

Zadovoljen z nakupljenimi dobrotami in velikim namečkom sem prišel do blagajne. Kaj takega pa nisem pričakoval! Blagajničarka je tebi nič meni nič zložila iz košare vse, kar sem vanjo naložil, in z računom vred porinila predme. Košaro je spet postavila na njeno staro mesto. Imel sem dosti opraviti, da sem nakupljeno prinesel do doma, ne da bi mi kaj padlo iz zepa ali se mi izmuznilo iz rok.«

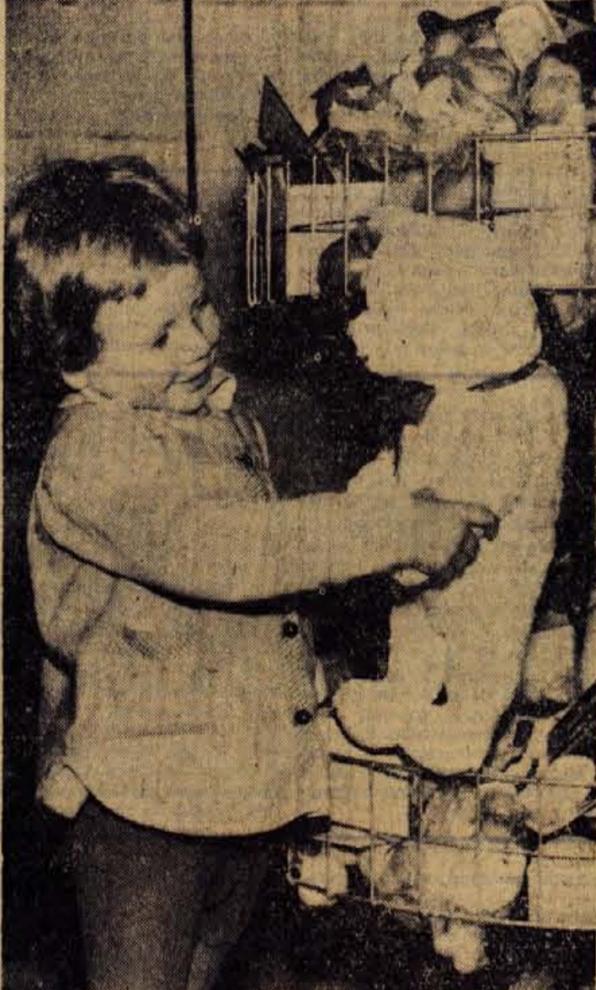
Seveda se je to zgodilo že pred leti, ko smo dobili prvo samopostrežno trgovino, sedaj smo se košaric, pa razstavljenega blaga in izbiranja in plačevanja že vsi navadili. Vsaj tako trdijo po prodajalnah, po katerih sem nabirala (pa ne v košaro) ugotovitve o samopostrežbi.

Naj jih preštejemo?

Na Gorenjskem nimamo veliko samopostrežnih trgovin: eno v Skofji Loki, eno v Strazišču in tri v središču Kranja (manjšo pri Savskem mostu, ob Koroški cesti in novo na Titovem trgu). Na Jesenicah, na Bledu in ponekod drugod imajo nekaj prodajalnih urejenih tako, da del prodajnih predmetov lahko kupci sami izbirajo. Trgovska podjetja nameravajo urediti še več samopostrežnih prodajal. Morda bo že letos otvoritev velike samopostrežne trgovine na Planini, uredili jo bodo v predvidenem trgovskem objektu nasproti kranjske stolpnice, v trgovsko poslovni zgradbi v Radovljici, verjetno tudi v tržiški stolpnici in še kje. Sploh se samopostrežne prodajalne tako dobro »obnašajo«, da ne moremo pričakovati kaj dosti novih prodajal s klasičnim načinom prodaje živil in drobne galanterije.

Ključ donosnosti

Nekateri (verjetno preslabo poučeni) zagovorniki samopostrežbe so med drugim radi navajali, da je taka prodaja boljša od klasične zato, ker je cena blaga zaradi nižjih prodajnih stroškov lahko nižja. To seveda ne drži. Če samopostrežne prodajalne zmorejo delo s kakšnim prodajalcem manj, je to ravno prav za nekoliko višje cene

Punčka ni skrivala veselja, ko si je lahko sama zbrala medvedko

Samopostrežbe so opravile z zamudnim čakanjem. Kvečjemu pri blagajni je včasih treba postati za kratek trenutek

BODICE

»V cirkus grem,« sem dejal ondan Marjani.

»Pa tam ostanite, je pribila, potlej je še zajedljivo pristavila: »Znabiti jim boš koristil kot honorarni klovn...«

Pogoltnil sem bodico in se odpravil v Savski log, kjer je cirkus »Grand« razpel svojo obledelo platneno kupolo.

Castna beseda — imenitno sem se zabaval ... ne zaradi programa, marveč zato, ker sem bučni cirkuški reklamni tako gladko nasedel. Tako so me potegnili kot »kofetarica«, ki mi je obetala, da bom pri zadnji loteriji zagotovo zadel avtomobil. Tudi cirkus »Grand« (kako blesteče imel) je zadel ... zadel je žebelj na glavo. Pravim vam, da bi bili silno navdušeni, če bi slišali govorico, s katero so tisti od cirkusa zabavali ljudi in napovedovali posamezne točke programa. To je bila nekakina neokusna pa žalostna zmes srbohrvaškega, slovenskega in morda še kakšnega jezika, ki se je upiral že tako komatim ušesom poslavlavcev. Se imenitnejši pa je bil program, posebno humoristični del. Takšnega obešnjakega humorja že lep čas nisem slišal. In čudno ... ljudje so se kljub vsemu zabavali. Cemu tudi ne, saj si je cirkus nadel zveneče ime »Grand«. Kljub temu pa se je cirkus »Grand« presentiljivo hitro

preselil. Lpega večera mu je namreč zmanjkalo gledavcev s slabim okusom.

Iz Strazišča pa Primskovega v Kranju prihajajo pritožbe, češ da so postali psi-čuvaji v nočnih urah prava nadloga. Najbolj neprijetno pa je to, da kažejo ogromno smisla za »zobovsko lajanje«. Eden se oglašil, ostale mrcine pa pritegnje, da je kaj. V stiski sem, saj ne vem, kako bi se lotil te nadloge. Težko je namreč dopovedati psu-čuvaju, naj ne laja. Poskusite najprej z lastnikom! Naj poskusijo dopovedati psom, da s svojim nočnim lajanjem grobo kršijo nočni red in mir. Če pa tudi to ne bo zaleglo, tedaj poskusite s sodnikom za prebrške.

Sodnik za prebrške bi bil prav gotovo zelo navdušen nad tistima »vema holesarjema«, ki sem ju pred nekaj dnevi srečal v serpentinah nad Trzicem. Kako pa bi bilo, če bi na svoji brezumni vožnji srečala kakšno vozilo na štirih kolesih? Mislim, da bi potlej spadala le še v pristojnost grabarja. Sicer pa to ni osamljen primer, da pijani kolesarji plasi v nočnih urah ogrožajo varen promet na naših cestah.

No, ker že govorimo o prometnem, menim, da ne bo odveč, če se spotaknem tudi ob prometne znake. Mnogi to tako obtočeni, da sploh več ne služijo svojemu namenu. Pravezprav leti graja na nevidnih pravcih, ki se jih lotevajo s kamejnem. Kljub temu pa ne bi bilo napak, če bi pristojni organ najbolje obtočene znake obnovil. Pogosto je iz vozečega avtomobila težko v naglici razbrati, na kaj obtočeni znak opozarja.

Tole mi je ondan pripovedoval neka znanka.

Predzadnji ponedeljek je bila Stopila sem v trgovino z zelenjavo »Agraria« v Preišnovi ulici. Prodajavci sem dejala, naj mi odtehtam štiri limone. Preden pa jih je odtehtala dajavka odtehtala, jih je odvila in papirnate embalaže. Prosila sem jih, naj mi da tudi papir.

Dobite ga, toda le proti plačilu,« se je odrezala ženska. Potem je vrgla papirčke na tehtnico in dejala, da moram doplačati še tri dinarje. Ugovarjala sem, prodajavka pa mi je zabrusila, da mora trgovina plačati tudi embalažo. (Kakšna logika! Kdo pa bi sicer plačal papir, ki ga je prodajavka malo pred tem zavržala?)

Vzkipe-la sem, ona pa me je zavrila: »Splošno znano je, da ste zelo sitna stranka, naše prodajavke niso zelo dobro poznajo. Vseeno mi jih če pridete v trgovino ali ne ... (In glejte ... tudi poslovničinja je pritrjevala!)

Kaj bočemo? Se ena zgodba o kulturni potreži? — Pred nekaj dnevi je hotel neki turist za vsako ceno zlesti na kranjski nebotičnik. Ni ni ni odnebal. »Samomorč Skok s 17. nadstropja bi bil prav gotovo precej učinkovit. Pa je imel možgane bolj nepo- dolžno željo. Povedal je, da bi rad slikal Kranj iz pičije perspektive — za spomin na menda edino modern- derno mesto v Evropi (mogoče it malo pretiravati!), ki ne premira Vas pozdravlja vaš